

Roestige pletter

Licht verschaalde verflaag wind-
vaan

Roestige trekker

In een molen komen verschillende ijzeren delen voor (insteekaskop, peerijzer, rijn, roeden, knuppelbanden, wallen, zwanenhalzen, verbindingen, ...).

De roeden, het buitenste deel van de askop en alle trekankers aan de buitenzijde hebben het meeste te lijden onder de rechtstreekse invloed van water. Onderdelen zoals scharnieren en tandwielen lijden onder slijtage. De ijzeren delen aan de kruihaspel lijden onder zowel roest als slijtage.

De delen aan de binnenzijde van de molen vormen een beschermende roestlaag onder invloed van luchtvochtigheid.

WAT DOEN?

Monitoring en controle

- controleer onderdelen in de buitenomgeving regelmatig op roest
- controleer op extreme slijtage bij scharnieren, tandwielen, ...
- controleer losse schroeven, trekankers, bouten en moeren en draai ze aan (in sommige gevallen is het aangewezen om zelfborgende moeren te gebruiken)
- controleer op breuken, vervormingen en barsten

Onderhoud en reinigen

- reinig jaarlijks met water en een zachte borstel, eventueel met toevoeging van een neutraal detergent of ontvetter
- smeer tijdig het draaiend werk
- op stabiele ondergronden kan een hogedrukreiniger op de laagste stand gebruikt worden. Scherm aanpalende houten delen zorgvuldig af om schade te voorkomen
- werk na het reinigen plaatselijk beschadigingen bij
- herneem tijdig de verflaag (op een stabiele onderlaag volstaat 1 laag)

Ontroesten en (her)schilderen

- voer een kleuronderzoek uit, als de originele kleurstelling niet gekend is
- verwijder alle loszittende verf, roest en vliegroest met een staalborstel of met grof schuurpapier. De stabiele, vastzittende roestlaag hoeft niet weggeschuurd te worden; de grovere structuur zorgt voor een goede hechting met de verf
- leg alle situaties vast in foto's en tekeningen bij demontage
- reinig en ontvet het vrijgekomen oppervlak, spoel goed af en laat drogen alvorens te schilderen
- schilder het verroeste oppervlak met roestomvormende of roestwerende verf (minimum 2 lagen)
- de verflaag is bedoeld om het metaal af te sluiten van vocht en zuurstof en het zo te beschermen tegen roest. Gebruik een verfsysteem dat bestaat uit verschillende lagen (vb. grondlagen - tussenlaag - eindafwerking)
- ijzeren objecten binnen kunnen afgewerkt worden met een olie. Deze dringt in het roest. Door het roest te binden vormt het een beschermlaag. Het kan ook ter bescherming op nieuwe ondergronden gebruikt worden

Klein herstel

Laat herstel steeds uitvoeren door een molenbouwer en/of smid. Meestal gaat het om delen die belangrijk zijn voor de stabiliteit van de molen of de aandrijving van de maalstoel verzorgen. IJver voor zoveel mogelijk behoud van het originele materiaal, uitgevoerd met ambachtelijke technieken zoals vuurlassen, smeden, ... Soms is een verbetering door vernieuwing van het materiaal aangewezen. Bewaar het originele materiaal in situ.

Roest op de licht

Roest op de askop

Roest op het waterrad

WANNEER / HOE VAAK?

Stel schilderwerken van de onderdelen aan de buitenkant van de molen niet uit. Om de 5 à 8 jaar is een goede termijn om werken te hernemen.

Binnen geplaatste delen zijn minder vatbaar voor doorgedreven roest en kunnen behouden worden, als ze in stabiele toestand zijn. Eventuele schilderwerken kunnen naar de mate van roestvorming uitgevoerd worden.

WIE?

Onderhoudsschilderwerk kan door de molenaars, de technische dienst of een schilder uitgevoerd worden.

Bij achterstallig onderhoud kan het nodig zijn om onderdelen te demonteren om een antiroestbehandeling en/of schilderwerk mogelijk te maken in het atelier van een molenbouwer of smid.

WAT VERMIJDEN? WAAROP LETTEN?

Let op:

- voor druipsporen en randbevulling op aangrenzende materialen
- met oude verflagen: ze kunnen loodwit bevatten waardoor bij manipulatie (schuren, borstelen,...) giftige deeltjes vrijkomen. Bij inademing kunnen hierdoor gezondheidsproblemen ontstaan. Een persoonlijke bescherming (handschoenen, stofmasker, stofbril) is dan ook onontbeerlijk
- herneem bij het herschilderen de originele kleuren zodat het uitzicht bewaard blijft. Laat zo nodig een kleuronderzoek uitvoeren (alvorens oude verflagen te verwijderen).

MEER INFO:

Onderhoudsbrochure Monumentenwacht

- [onderhoud van ijzerwerk](#)
- [smeerlapperij](#)

Wet- en regelgeving

- is uw object beschermd als monument of maakt het deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht, vraag dan advies bij het agentschap Onroerend Erfgoed of uw gemeente. Verschillende werken zijn vergunningsplichtig of vallen onder de meldingsplicht

Erfgoedhuis Den Wolsack
Oude Beurs 27 – 2000 Antwerpen
T + 32 3 212 29 50
btw-nr. 0445.321.852
info@monumentenwacht.be
www.monumentenwacht.be

monumentenwacht
Vlaanderen vzw

een initiatief van de Vlaamse provincies

